

Prof. dr. sc. Herman Haller

Ravnatelj Kliničkog bolničkog centra Rijeka, pročelnik Katedre za ginekologiju i opstetriciju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u rijeci i predstojnik Klinike za ginekologiju i porodništvo KBC Rijeka

Drago mi je biti ovdje među Vama. Ja sam devet godina ravnatelj. Vidim gospodina koji je puno duže od mene u zdravstvu, koji je, ja bih rekao, već kamen-temeljac zdravstva i uvijek pričamo iste priče, vidim sindikate, s kojima se permanentno svađamo, vidim predstavnike udruga pacijenata. Suština je vrlo jednostavna, a to je pitanje: tko će i kada reći, s jedne strane, da je car gol i, drugo, kad će netko reći: gospodo, za jednu kunu se može kupiti samo "kvarat" kruha. Po meni, iz pozicije koju imam zadnjih devet godina, to je suština problema. Sve drugo je demagogija. Svi se kunemo u Europu, a Europa, gospodo, danas funkcionira na načelu: koliko novaca, toliko muzike. Nema milosti, nema humanosti, ali ima zato kontrole. Koliko novaca smo dali, toliko možemo dobiti. Jutarnji sastanci na mojoj ginekologiji, u Italiji, Švicarskoj, Austriji, da ne govorimo o institucijama koje se bave istraživačkom medicinom (koja je potrošačka medicina...), prva tema na svakom jutarnjem sastanku je novac. Nakon toga razgovaramo o pacijentima, o vrstama i mogućim terapijskim pristupima. U Europi su pravila jasna. U susjednim zemljama, tamo šef odjela, obični šef odjela, ne ravnatelj bolnice, ako financijski ne posluje kako treba, leti sa svog mjesta. Svi zaboravljamo na jednu činjenicu: građani Republike Hrvatske izdvajaju za zdravstvo koliko izdvajaju, Republika Hrvatska ima moć koju ima, i mi za te novce koje izdvajamo od 18 ili 28 milijardi, u tom kontekstu pružamo i usluge. Ja Vam mogu iz moje perspektive reći sljedeće: unazad petnaest godina i danas, kad usporedimo pomak u medicini koji je napravljen zahvaljujući nama samima, HZZO-u, Ministarstvu zdravstva, lokalnoj samoupravi, svim čimbenicima koji su sudjelovali, pomak je očit. Mi u zdravstvu pratimo svijet, pratimo Europu. Mi danas, u ovom trenutku, imamo vrlo malo zahvata ili postupaka koje ne možemo napraviti, a radi ih Europa. Obično su povezani s izuzetno skupom opremom kao takvom i vezani su za financije. Međutim, mi danas smo jedan od bolje organiziranih sustava zdravstva u svijetu. Ja Vam tvrdim, iz moje pozicije da danas građani Republike Hrvatske mogu dobiti zdravstvenu uslugu skoro na razini Europe, a Europa izdvaja 3, 4, 5, 6, 7 puta više nego Hrvatska. Slovenija izdvaja 2 puta više! Naše zdravstvo, slovensko zdravstvo—pa ne možete mi reći da je jako različito. Prema tome, ja bih rekao da je ovo zdravstvo fenomenalno za novce koje dobiva. A ne dobiva ih niotkuda, ne štampaju se novci, nego su to novci koje mi, koji ovdje sjedimo i svi oko nas, privređuju i ulijevaju u zdravstveni sustav. Da li se tu mogu neke promjene napraviti? Vjerojatno mogu. Da li se mogu unijeti poboljšanja? Sigurno mogu. Ali suštinski gledajući, razina novaca koja se izdvaja i usluga koja se dobiva je nesrazmjerno u korist usluge

koju pacijent dobiva. Mi se borimo da pacijent dođe čim prije do usluge i taj dio proklamiramo kao "lista čekanja". Gospodo, u jednoj običnoj Engleskoj, koja ima od nas budžet veći, ne znam točno koliko, ali to će Vam sigurno ljudi koji sjede ovdje znati reći, enormno veći, najnormalnije je da se u državnoj bolnici na histerektomiju ili vađenje maternice čeka 8 mjeseci (znam to iz prve ruke, jer sam ja ginekolog) – 8 mjeseci! Možete privatno napraviti prije toga. U Engleskoj se nitko ne buni. Probajte Vi kod nas, u Rijeci, reći da ćete čekati 2 mjeseca–drugi dan sam u *Novom listu*. E, sad, budimo realni i poručimo realno. Ja bih rekao da je sustav zdravstva nakon '91. uspio sačuvati svoj dignitet, autoritet, svoju opsežnost i svoju kvalitetu, napravio je iznimne korake u mnogim područjima zahvaljujući ne jednoj instituciji, svima, i ljudima koji su u sustavu i onima koji su stvarali novce, jer ti novci su ipak došli, mi smo se opremili. Nismo zadovoljni. Mi nismo zadovoljni. Vi niste zadovoljni. Pacijenti nisu zadovoljni. I to je normalno, zato što mi želimo bolje, mi želimo više, mi želimo puno opsežnije, puno kvalitetnije. Ali pritom se moramo pitati tko izdvaja i koliko izdvaja. I ako ćemo govoriti o konkretnim stvarima, onda je tu suština problema. Sve drugo je, u ovom trenutku, prema mojem mišljenju, nadogradnja, nadogradnja koja je potrebna: i kontrola i etika i zakoni. Što se zakona tiče, evo, slušao sam prethodno predavanje, izvrsno je bilo, ja Vam se zahvaljujem, ali ja bih tu ipak nešto naglasio. To je, gospodo; nas su ozakonili, stavili su nam tisuću zakona. A pacijenti? Koje su njihove dužnosti? Gdje su zakoni koji reguliraju njihove obveze? Jedna mala crtica iz rada KBC-a. Preventivne preglede koji su krenuli, mamografija i drugo, na inicijativu Ministarstva zdravstva, plaćeni od Ministarstva zdravstva... Naručujemo dnevno 25 žena na mamografiju, gospodo. Znete li koliko ih dođe? Pet-šest, a ostale ne dođu! Što se događa? Ljudi čekaju, novci cure, ništa se ne napravi i ti preventivni pregledi se ne obave. Gdje je odgovornost tih pacijenata? Tko je pitao: gospodo, zašto niste došli? Ja ću Vam ispričati kako nordijske zemlje rade. U skandinavskim zemljama žena koja se ne javi svake godine ili kako su pravilo postavili na papa-test, na preventivni pregled, gubi pravo plaćenog liječenja ako se pojavi maligna bolest. Izađimo malo iz zdravstva: imamo zemlje koje, kad ne izađete na parlamentarne izbore, potežu sankcije protiv Vas. Sada to prenesimo u zdravstvenu sferu. Hoćemo li razgovarati o pravima liječnika? Hoćemo li razgovarati o pravima pacijenata? Idemo malo razgovarati i o njihovim dužnostima i obvezama. Hoćemo li postaviti pitanje kad se pacijent neodgovorno ponaša pa 7 puta zahtjeva ponavljanje laboratorijskih nalaza, pa je 27 puta naručen na pregled pa ne dođe, baš ga briga ili se liječi negdje drugdje pa se ne javi–tko će to sankcionirati? A da Vam ne govorim, gospodo, da ti isti pacijenti dođu, obave pregled, a participaciju ne plate. Ja sam apsolutno za to da se sa mikroskopom ispita da li je bolnica dala sve što je morala dati. Ali nemojte tražiti od zdravstvenog sustava da daje ono što ne može dati. Jer nemamo više od toga. Haj' mo racionalizirati ono šta imamo, ali moramo

reći istinu: mi možemo dati toliko koliko imamo. Pa se usporedimo s drugima i po statistikama koje je pokazala Europa – nalazimo se na izuzetno visokom mjestu po kvaliteti zdravstvene zaštite. Gospodo, te novce koje imamo dajmo bilo kojoj eurposkoj državi—dajmo njima i nek' nas oni liječe. Što mislite, što ćemo dobiti? Znae šta ćemo dobiti? Skoro ništa. E pa, sada kad je to istina, s novcima o kojima moramo realno razgovarati, onda možemo sve drugo složiti: i humanost i etičnost i zakone. Ali mi moramo reći istinu. Istina je da zdravstvena usluga košta, da pacijent, liječnik, sestra i cijeli zdravstveni sustav košta, na minutu, na sat. I hladni pogon koji postoji da bi opsluživao nekoga košta. Jer jedna bolnica koja nema pacijenata mora grijati 24 sata. Ti ljudi moraju biti tamo 24 sata. Sistem vatrogasaca. Prema tome, ako ćemo otvoriti dijalog, ja to pozdravljam od srca, devet godina sam u tom sustavu i mene srce boli slušajući permanentno demagoške izjave: mi hoćemo više. Ma, gospodo, nema problema pa mi smo Vam spremni dati najvrhunskiju medicinu—pa hrvatski liječnici imaju najbolju edukaciju. Spomenuto je na prethodnom predavanju: edukacija... Znae li Vi za koje novce se mi educiramo? Pa ovdje ima liječnika k'o u priči. Pa znae li koliko košta naš studij? Pođite malo u inozemstvo pa pogledajte koliko tamo košta. Puno više. Mi, za ove novce za koje smo školovani, školovani smo izuzetno dobro. Non-stop nas prozivaju da ne znamo, da smo nestašni, da smo ovakvi, da smo onakvi. Nismo. Mi smo jako dobri, gospodo. Naši liječnici, naši radovi koji su objavljeni, edukacija koju dajemo vanjskim stažistima, specijalizantima i svim onima kojima je dajemo—oni dolaze k nama i učiti, između ostaloga. Klinika za ginekologiju i porodništvo KBC-a Rijeka je registrirana za edukaciju europskih specijalizanata, mi imamo certifikat. I ljudi dolaze k nama učiti. Cijeli sustav je jako dobar, samo što je hrvatska priča tipična: čaša je permanentno poluprazna. Ma nije poluprazna. Polupuna je. A onda idemo razgovarati pošteno. Idemo reći istinu. Za te novce koji se izdvajaju, mi, gospodo, u Hrvatskoj imamo izvrsno zdravstvo. Možemo ga još malo doraditi. I moramo ga doraditi. Hvala.